

תורת הר שמואל

פרשת כי תבא תשע"ט זמני השבת:

כניסה: 6:09 צאת: 7:15 ר"ת: 7:50 שקיעה: 6:42

מזל טוב!

הר' גרשון פרייטשטט ורעיתו הי"ו
על הולדת הבן

שלום זכר בליל שבת בחסידי בשעה 8:30

הר' רפאל רוזיליו ורעיתו הי"ו
בהגיע בנם למצוות

הר' שלומי אטיאס ורעיתו הי"ו
על הולדת הבן והברית

הר' שמעון זכאי ורעיתו הי"ו
על נישואי הבן הרב מיכאל הי"ו

לכל משפחת סנדזומירסקי הרחבה

ולאמא החשובה ה"ה **תמר** אשת הרב **אברהם ז"ל**
על נישואי הבת במזל טוב

ברכה שמחה ונחת באורך ימים ושנים!

נתרם על ידי ר' מרדכי מנחם הי"ו
ברכה שמחה פרנסה ונחת

אדם משכנע את עצמו שהוא בריא וחזק, דוגמת אדם הראשון ונזר הבריאה כולה! שומנים בריאים לטבע גופו, וסיגריות זה לא נורא, כך מסתובב לו האדם בביטחון גמור ואומר לעצמו ולאחרים שיש אנשים אחרים שהדברים האלה לא טובים להם, וכך הוא חי בדמיונות וסובר שהדמיון שלו יש לו כח לשנות מציאות של טבע הבריאה. ואז מגיע היום שמכובדנו הולך אל הרופא לעשות בדיקת דם והנה חשכו עיניו, שומנים כולסטרול סוכר ועוד מרעין בישון, ואז מקבל הלם! כל הדמיונות שלו מתמוטטים בבת אחת! זה המשל.

כך גם כל הדעות הכוזבות שיש בעולם, אנשים בונים ומייקרים ומשכנעים את עצמם ואת האחרים שהנה באה הגאולה והמנוחה לעולם, שוויון בין כל מעמד הפועלים, קומוניזם זה הדרך הרצוי ותכלית היצירה הנאה של תרבות שווינויות, ואז לאט לאט הכל מתעוות ומתפצל ונעקם, מה שחשבו שוויון נהפך להיות לעוני מר, תרבות של שקר וקלקול, שפיכות דמים נוראה וחמס, ואז אומרים הוגי הדעות נביאי השקר המתנבאים מליבם - לא לזאת הייתה כוונתנו! ואם היו עושים בדיוק כדקדוק כוונתנו אז הכל היה מושלם, כך מתרצים את עצמם כל נביאי השקר הנתפסים בקלונם, אך סופו מלמד על תחילתו כשהכל מתמוטט ורואים האנשים שכולם בזבזו את חייהם על רעיונות הבל והם במגבלת ההיסטוריה הקבועה.

כך אומר האדם לעצמו תחילה - הבה ואשמע את הדעה הנאמרת, אולי היא טובה? הרי שלמה המלך אמר במשלי (פרק י"ח פסוק י"ג): **משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלימה!** ואז כשהעניינים מתחילים להשתבש חושב לו האדם שאולי אין ראוי לשפוט מיד הבה נחכה עוד קצת אולי באמת לבסוף יהיה טוב? וחושב האדם לעצמו הרי שלמה המלך אמר בקהלת (פרק י"ב פסוק י"ג): **סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם,** הבה נחכה לסוף! אולי אז יתברר שהכל טוב, וכמו שאמר שלמה המלך בקהלת (פרק ז' פסוק ח'): **טוב אחרית דבר מראשיתו,** ופירש רש"י בפירושו ראשון שרק בסוף אפשר לראות אם הדבר הוא טוב כי בהתחלה עדיין הדבר אינו בדוק! אבל כשמגיע לבסוף לראות שכל ההבל מתפורר וכל הדעות הכוזבות שחשב כל ימיו שהם הדעה הנשגבה רואה שהכל הבל ואין בו ממש ורקוב מיסודו, אז האדם מבין את דברי שלמה המלך בקהלת (פרק י' פסוק י"ג): **תחלת דברי פיהו סכלות ואחרית פיהו הוללות רעה,** וכן מבין את הפירושו השני שהביא רש"י על הפסוק שאמר שלמה המלך בקהלת (פרק ז' פסוק ח'): **טוב אחרית דבר מראשיתו,** ופירש רש"י בפירושו שני שמתאחרית דבר הוא טוב, רק כשהוא טוב מראשיתו!

פתאום האדם מתעורר ורואה שכל הדעות הכוזבות וכל דברי נביאי השקר וכל העבודות זרות למיניהם הכל מתמוטט בזמן המשיח, וזה שכתוב בישעיה: **כי יום לה' צבאות על כל גאה ורם ועל כל נשא ושפל, ועל כל ארזי הלבנון הרמים והנשאים ועל כל אלוני הבשן, ועל כל ההרים הרמים ועל כל הגבעות הנשאות, ועל כל מגדל גבה ועל כל חומה בצורה, ועל כל אניות תרשיש ועל כל שכיות החמדה, ושח גבהות האדם ושפל רום אנשים ונשגב ה' לבדו ביום ההוא, והאלילים כליל יחלף.**

אך לא רק בעבודת זרה ודעות כוזבות של אלילים יש בעיה זו שהאדם מרמה את עצמו ולבסוף מקיץ בתדהמה, אלא גם בתוך שמירת המצוות יש דבר זה, לפני הימים הנוראים אפשר שהאדם בונה לעצמו דרך שהוא סובר שהיא טובה בעבודת ה', כי זה נותן לו תחושה טובה והרגשה של התעלות, כל מיני דברים מוזרים כדי להתקדש בדמיון גדולה, ולמעשה כל זה חלום, כדי להתעלות מחפש להביא ממרחק לחמו, או בשמים או מעבר לים, ועל זה כתבה התורה לא בשמים היא ולא מעבר לים, אלא בעבודה שלך גופא, אין קיצורי דרך צריך לעבוד לעמול ולהזיע, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין!
בפרשה כתוב (בפרק כ"ו פסוק ט"ז): **היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך,** וביאר רש"י, היום הזה ה' אלהיך מצוך: בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאלו בו ביום נצטוו עליהם! אם האדם יחשוב שהיום הוא נצטוו הרי שיקיים בדיוק כמו שכתוב בציווי, אבל כשיש עייפות ועובר הרבה זמן אז מחפשים כל מיני עזרים חיצוניים וערבובים משונים, לכל אדם יש צורך לעזר חיצוני אך ידע תמיד שזה לא

חזו בני חביבי
עמוד 8

הלכה פסוקה
עמוד 7

נועם דברות
עמוד 6

מעשה שהיה
עמוד 5

עיון הפרשה
עמוד 4

למדני חוקיך
עמוד 3

פרפראות
עמוד 2

פרשה מפורשת המשך מעמוד 1

אבל כאן בפרשה שלנו נראה שעיקר הציווי הוא שלא לנטות "ימין ושמאל", ולא כתוב את המילה "או", זאת אומרת שהציווי הוא שגם אם אדם הולך בדרך הציווי יש לפעמים שהוא נוטה לימין וחזרה לשמאל, והוא תמיד נמצא על הכביש הנכון אבל הוא יורד לשוליים ולצד הדרך לפעמים לימין ואז הוא מתיישר ועולה חזרה אבל אחר כך הוא יורד שוב לצד שמאל, ואחר כך הוא שוב מתיישר, ובכך הוא תמיד נמצא קרוב לדרך הציווי שדרך הציווי ממוצע אך הוא נוטה לשני צידי הדרך כמו נהג שיכור, וזה אמרה התורה שלא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאל ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם, וזה ביאור הפסוק, ולכן לא כתוב "או" כי לא מדובר על דרכים אחרות לגמרי, אלא מדובר על דרך התורה אלא שהאדם יורד "ימין ושמאל", וצריך שתהיה הדרך מוחלטת דרכה של תורה!

וזה הכונה של הפסוק בתהילים (פרק כ"ו פסוק י"ב) "רגלי עמדה במישור במקהלים אברך ה'", ופירש רש"י שם - רגלי עמדה במישור, בדרך ישרה. ונראה זה עומק כונת דברי רש"י שהאדם צריך ללכת ישר ולא לרדת לשוליים כל הזמן!

מי שהולך בדרך אחרת לגמרי הוא רשע ולא צריך לחדש לנו שהוא לא טוב, אבל מי שהולך בדרך הישרה אבל יורד פה ושם לצדדים ומחליק את הדברים, אדם זה נקרא חוטא, כי הוא הולך בדרך הנכונה אבל לא משתמש בה כראוי, וזה מה שכתוב בפסוק הראשון של תהילים, שכתוב אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים, "ובדרך חטאים לא עמד", שהוא לא היה כמו החטאים שהדרך שלהם הוא מקולקל שהם הולכים בדרך התורה אבל בקביעות יורדים משני צידי הכביש, והרשע שהולך בדרך אחרת הוא נאבד אבל לפחות הוא מאבד את עצמו בדרך שהוא בחר, אבל החוטא שהולך בדרך התורה אבל יורד כל הזמן לצדדים וחוזר, הוא לא רק מקלקל את הדרך של עצמו אלא הוא גם מפריע לתנועה של האחרים בכביש, וזה גרוע. התורה מלמדת את האדם לא להיות בינוני! אם אתה עושה דבר עשה אותו כמו שצריך!

שבת שלום ומבורך.

התכלית אלא רק עזר בגלל חולשתו, לכל אדם יש את היפתח בדורו ואת השמואל בדורו, אם צריך להשתמש בהנהגה של יפתח בדורו יעשה כן כל זמן שידוע שצריך להיות שמואל הנביא, אך אם סובר שהדרך שבחר לחזק בה את חולשתו היא הדרך הברורה והתורה שהיא הגבירה עושה לשפחה, הרי שדמיונו עליו התגבר ומאין יהיה לו עוזר.

ונסיים בפסוקים שבסוף ההפטרה: ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעו מטעי מעשה ידי להתפאר, הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה!

*****

כתוב בפרשה:

(כ"ח י"ד) ולא תסור מכל הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאל ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם,

בפשטות מבינים שהתורה מצווה את האדם שלא ילך בדרכים אחרות, אלא שילך רק בדרך התורה, אבל נראה לומר שהקב"ה מצוה אותנו יותר מזה, יותר עמוק, ואפרש.

כשאדם נוסע עם רכב יש נטיה של ימין או נטיה של שמאל על ידי שהאדם נוטה לדרך אחרת, או שהוא נוטה לדרך של ימין, או שהוא נוטה לדרך של שמאל, וזה נקרא שהאדם נוטה "או" לימין "או" לשמאל!

וכמו שכתוב אצל אליעזר עבד אברהם, כשהוא הלך להביא אשה בשביל יצחק הוא אמר להם - ועתה אם ישכם עשים חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל, ושם מפורש שאמר להם אליעזר שאם תביאו אשה מבנותיכם, טוב, ואם לא אני אלך בדרכים אחרות, לימין "או" לשמאל, ולשון "או" הפירוש הוא לדרך אחרת או דרך ימין או דרך שמאל, ולכן פירש רש"י שם שאמר אליעזר עבד אברהם שאם לא יתנו לו אשה ליצחק מבנותיהם הוא ילך על ימין מבנות ישמעאל, או על שמאל מבנות לוט שהיה יושב לשמאלו של אברהם, וזה דקדק רש"י שלוט היה יושב לשמאלו של אברהם שזה דרך אחר לגמרי, וכמו שאמר אברהם ללוט - הפרד נא מעלי אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה.

פרפראות הרב משה קליין

"כי תבוא אל הארץ"

"תבוא" - אותיות **"אבות"**. בזכות האבות: אברהם יצחק ויעקב באנו אל הארץ.

(בשם)

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה"

אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים. מדוע דוקא גמי? - אדם הרואה שדהו מכוסה מעטה ירק והפירות מבלבלים, יתכן ויעלה במחשבתו, כי כחו ועוצם ידו עשו את כל זאת, ויתנשא ויתפאר בעמלו ובמעשה ידיו, לכן אמרו חז"ל שיקרוך על הפירות "גמי" ר"ת גדולים מעשי י', שיבוא לידי הכרה שכל הפלא הם מעשי ה'.

(האדמו"ר ר' משה ליב מסאטוב)

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה"

"כורך עליה גמי" (רש"י) **גמי** גימטריה גן. בשיר השירים (ד' י"ב) יש פסוק "גן נעול אחותי", על דרך המוסר אפשר גם לבאר "גן נעול", הינו שבח על בנות ישראל לפני הקב"ה (מצודת דוד) בנות ישראל השומרות

וכורכות עצמן בבגדי צניעות ושומרות על יחודן כבנות מלכים. ובכך מעטרות עצמן כפרי ביכורים לפני ה'.

(משב"א)

"ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך"

אפילו הבכיות לפני רבש"ע צריכות להיות מתוך שמחה ולא מתוך עצבות. ר"ת של

בכיה בשמן יגילון כל היום.

(ר' נחמן מברסלב)

"והיה אם לא תשמע"

בפרשת התוכחה שבפרשתנו יש **תרע"ו** מילים כמנין **"רעות"**, ולעומתן יש בפרשת התוכחה עשרים ושש פעמים שם הוי"ה שהוא גם עולה על עשרים וששה. כ"ו פעמים כ"ו עולה גם כן תרע"ו ומזה נרמז בפסוק (תהילים) **"רבות רעות צדיק"** - הרבה תוכחות כמספר **"רעות"** הוכיח **צדיק** - משה רבינו - ומכולם יצילנו ה'.

"אלה יעמדו לברך את העם... ואלה יעמדו על הקללה" ה"כלי יקר" ועוד מפרשים שואלים מדוע לא נאמר "ואלה יעמדו לקלל את העם"? כפי שנאמר בברכות "ואלה

יעמדו לברך את העם"?

מסבירים כי הטובות (הברכות) באות מאת ה' ית' ואילו הקללות באות מעצמן ע"י הסתר פנים כי מפי עליון לא תצא הרעות.

וניתן להוסיף כי הפסוק "ואלה יעמדו על הקללה" בא להדגיש שאפשר לשנות את הקללות לברכות ע"י ש"יעמדו על הקללה" יקבלו עול תרי"ג מצוות.

"יעמדו על הקללה בהר עיבל" בגימטריא 719 **"עול תרי"ג"** בגימטריא 719.

ניתן להפוך את הקללה לברכה. **סב** (מלשון לסובב) **קללה 227 ברכה = 227**.

(משב"א)

"ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה"

יש אנשים שהתנהגותם בבית היא לגמרי אחרת מאשר בבית הכנסת. בית הכנסת רחוק מביתם, אין לו השפעה על הבית, ולכן באה הברכה שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת, שרוח בית הכנסת תשרור ותשפיע גם על הבית.

(מגד ירחים)

למדני חוקין הרב חיים דדש

אשה שהיתה רגילה לבוא לבית הכנסת לשמוע שופר וכעת אינה יכולה מחמת אונס האם צריכה להביא תוקע לביתה, או שצריכה לעשות התרה

כתב בבית יוסף סימן תקפ"ט פסקי הרא"ש וז"ל בעל העיטור (הל' שופר צט ע"ד ד"ה גרסינו במגילה) כתב דאין אחר תוקע (לנשים) להן אלא הן בעצמן ונהגו באשכנז לתקוע לנשים יולדות קודם שתקעו בבית הכנסת כדי שיוציא התוקע את עצמו וכן כתוב הגהות מיימון (פ"ב אות א) פסק רבינו תם וכל רבותינו אחריו כרבי יוסי ומיהו הני מילי לתקוע לעצמן דומיא דסמיכה (חגיגה טז): דשרי להו משום נחת רוח אף על גב דקצת נראה כעבודה בקדשים הכא נמי אף על גב דקצת נראה כחילול יום טוב שריא אבל אחר שכבר תקע לא יתקע להן דאין אומרים לאדם חטא בעבור נחת רוח כיון דכבר יצא ידי חובתו ואינו חייב בדבר התוקע להן הרי זה חילול יום טוב וכן כתב רבי אליעזר ממיץ (יראים השלם סו"ס טיט) והגאונים וכן הורה הר"ם ואמר שהרוצה לתקוע לנשים צריך לעשות קודם שיתקע שליח צבור בעוד שלא יצא ידי חובתו הוא בעצמו ואם המתין עד לאחר שיצא ידי חובתו הוא בעצמו אסור לתקוע להן ודלא כראב"ה.

וכתב עוד הרא"ש שם וזה לשונו וראב"ה (שם) כתב כיון דנשים סומכות רשות אף על גב דדמי קצת לעבודה בקדשים הוא הדין בתקיעה שהיא חכמה ואינה מלאכה (ר"ה כט): מותר לתקוע להן ואפילו מי שיצא כבר ומותר נמי להוציא את השופר לר"ה בבית הכנסת כדי לתקוע להן וכן נראה לי דלא גריעא אשה מקטן שלא הגיע לחינוך דמתעסקין בהם כדי שילמדו כל שכן לנשים דמכוונות למצוה עד כאן לשון הרא"ש וכן כתב המרדכי (סי' תשכ): ולענין הלכה כדאי הם לסמוך עליהם כל שכן במקום דאיכא רבנותא דסברי כוותייהו כמו שנתבאר בסמוך ועוד דטעמא דראב"ה והרא"ש טעמא דמסתבר הוא ומיהו טוב שלא לברך כיון דפלוגתא הוא ספק ברכות להקל, וכתב השאגת אריה נ"ל עיקר דאסור להוציא את השופר ואת הלולב ב"ט לרה"ר לצורך נשים וכן נראה דעת האחרונים משלא הביאו שם הא דראב"ה שמותר להוציא שופר לרה"ר לצורך נשים,

והחיד"א כתב בשו"ת יוסף וז"ל אומץ ולי ההדיוט נראה דודאי העיקר כדברי הטור בדעת הרא"ש דאי הרא"ש פליג על ראב"ה דאסור להוציאו לרה"ה ל"ל לבאר דעתו ולהשיג על ראב"ה. ותו דלדעת רבי יוסי דנשים סומכות רשות ויכולות לברך ודאי עושות מצוה וברכה והנטפל עמהן נטפל לעושי מצוה ובודאי דמיקרי צורך קצת ושרו ההוצאה מדאורייתא. והגם דלרבי יהודה יש נחת רוח לנשים לא מיקרי צורך קצת כיון דאין להם רשות לסמוך ולא לברך. לא כן לרבי יוסי דמכוונות למצוה ויש להם שכר מיהא ומברכות ומה גם למה שהשיבו מן השמים לרבינו יעקב ממרוי"ש דהני נשי נמי איתנהו בזכירה שיעלה זכרונן לפני הקדוש ברוך הוא מיקרי צורך קצת ודאי ואין כאן איסור דאורייתא. והמעייין יראה דבזה שכתבנו בענינתנו ימצא די השיב לכל מ"ש הרב שאגת אריה ז"ל ונקטינו כראב"ה והרא"ש והטור ז"ל דיכול להוציא השופר לרה"ה לתקוע לאשה. והאחרונים לא נטפלו בזה דאעיקרא לא שכיח רשות הרבים ודוק כי קצתי וסמכתי על המעיין.

השולחן ערוך סימן תקפט סעיף ג' כתב אשה פטורה משום דהוי מצות עשה שהזמן גרמא. ובסעיף ו' כתב אף על פי שנשים פטורות, יכולות לתקוע וכן אחר שיצא כבר, יכול לתקוע להוציא, וכתב בחזון עובדיה ובאור לציון אשה שאירע לה אונס בשנה אחת, ואינה יכולה לבוא לבית הכנסת לשמוע קול שופר, פטורה אז מתקיעת שופר, ואינה צריכה לעשות התרה על כך, וכמ"ש במג"א בסימן תקפ"א ס"ק י"ב לענין תענית ערב ר"ה במקום מקצת חולי, ע"ש. וראה מש"כ בזה בש"ך יו"ד סימן רי"ד ס"ק ב', ע"ש. ובדגול מרבבה שם ובמטה יהודה סימן תקנ"א אות י' כתבו שכשעתיד לחזור למנהגו אין צריך התרה, ע"ש.

אולם בבן איש חי שנה ראשונה פרשת נצבים סעיף יז כתב והנשים פטורות מן הדין כי זו מ"ע שהז"ג אך רוב הנשים קבעו מצוה זו עליהם בתורת חיוב, ובאים לבית הכנסת לשמוע קול שופר, ולכן האשה שנהגה בכך כמה שנים נעשה עליה חיוב, ואם נאנסה שלא היתה יכולה לבוא לבית הכנסת יבא התוקע אצלה לביתה ויתקע לה, אך לא תברך וכן נהגו בביתנו ואשה שנהגה במצוה זו ונודמן לה פעם אחת שלא תוכל לבוא לבית הכנסת, וגם לא תוכל להביא תוקע לביתה תעשה התרה בערב ר"ה על קבלת המנהג,

לסיכום: אשה שאירע לה אונס בשנה אחת, ואינה יכולה לבוא לבית הכנסת לשמוע קול שופר, פטורה אז מתקיעת שופר, ואינה צריכה לעשות התרה על כך, ומ"מ עדיף שבעלה יכון בשעת התרת נדרים שעושים בערב ראש השנה להתיר לה נדר זה כיון שעשתה כן שלוש פעמים ולא אמרה בלי נדר, אולם אם רוצה להפסיק לגמרי מנהגה לשמוע שופר בראש השנה צריכה לעשות התרת נדרים.

"כבר כתיב 'ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריו'. נמצא כל עניינים כאלו גורמים לישראל להיות נתונים בהסתר פנים ח"ו, וגם איתא בזוה"ק פרשת נשא שדבר זה גורם לשרות סטרא אחרא בביתא וגורם מסכינותא לביתא. על כן נדב לבי בעז"ה לאסוף את כל מאמרי חז"ל השייכים לענין זה, ולהראות לפני הכל את גודל העוון והעונש שיש בזה, וגודל המעלה להאשה הצנועה בדרכיה, שעיי"ז היא זוכה לבנים יראי השם וחשובים שבדור, אולי על ידי זה יראו ויקחו מוסר ויתוקן קצת הפרצה הגדולה הזאת, ובזכות זה נזכה לראות בבנין ירושלים גדריה ועניניה בב"א" (החפץ חיים - ספר גדר עולם)

עיון הפרשה הרב דוד וייס

ביכורים

שבת שלום

אפתח בעזרת שתי הודעות שהן בעצם כעין וידוי. הציבור שלנו הוא מגובש מספיק שמותר לו להכיר אותי ולפחות במידה מסוימת. במיוחד בגיל זקנה. אם לא עכשיו אימתי? לכן אגלה מעט סודות. הראשון בסודות היא הידיעה שאני אוהב להתחיל מרחוק. אם - למשל - ארצה לדבר על יציאת מצרים אני עלול להתחיל מאברהם אבינו אם לא מבריאת העולם. כך דרכי גם אם אני לא מצדיק אותה. עד שאני מגיע לנושא העיקרי הציבור יכול כבר להרדם! בלי חס וחלילה.

השני שבסודות היא הידיעה שאני אוהב הפתעות. היו לפני בבוקר כמה ספרים שמהם ניסיתי להכין את השיעור שלי, ובאמת התכוונתי להגיע לכאן עם חומש דברים כיאות לפרשת השבוע שהיא פרשת כי תבא והנה אתם רואים אותי כאן עם חומש בראשית. זאת הפתעה בשבילי אבל להחזיר את החומש למקומו בארון זה יכול להתפרש כהעלבה ואת זה בודאי לא אעשה. וכמו שכבר אמרתי שאני אוהב הפתעות.

אבל ההקדמה האמיתית היא שמנעורי ומאז התוודעתי באמצעות אבי זכרונו לברכה לנושא שנקרא סמיכות התורה והטוען שאת התורה צריך להכיר כתורה עגולה וכמו את כדור הארץ שכידוע הוא עגול גם התורה כך. דרך זאת מגלה שבעצם אין לתורה סוף וככל שאנחנו מתקרבים לסוף אנחנו מגיעים שוב להתחלה! זה רעיון מקסים. גם ובעיקר לחיים שלנו. תמיד נדמה לנו שבעולם יש כל כך הרבה קשיים. ולפעמים אדם מוצא את עצמו על סף התהום ונדמה לו שבעוד רגע הוא ז"ל, ואז לפתע הוא רואה אור בקצה המנורה האומר לו הגעת להתחלה. כמה זה נפלא! וכמה זה נפלא כפליים כשנשים לב שבאותו היום ובאותה קריאת התורה בה נפגוש את מותו המתקרב של משה רבינו, ממש רגע אחר כך אנחנו נתחיל את "בראשית ברא א' את השמים ואת הארץ".

וכך חשבתי הבוקר הזה. הנה פרשת כי תבוא היא ממש הרגעים האחרונים לחיי משה ר' ע"ה, אבל בד בבד הנה אנחנו מתקרבים אל ההתחלה.

א.

ובכן הבה ונתחיל. ומכיון שהפרשה של היום מתחילה במצוות ביכורים שבאמת היא אחת מעשרים וארבעה מתנות כהונה עליהם התורה הרחיבה ובמיוחד בפרשת קורח שכידוע הוא נחלק על אהרן הכהן הגדול דרך מצוות מתנות כהונה, לכן באותה פרשה, תכף ומיד הכתיב הקב"ה למשה רבינו את פרשת מתנות הכהונה. אבל את ההרחבה במצוות ביכורים השאיר הקב"ה לפרשת כי תבא שכמעט תמיד היא סמוכה לראש השנה ובמשך השבוע היו לנו הזדמנויות בהן דיברנו על הקשר בין מצוה זאת לראש השנה.

היום בשבת קודש זאת אני מבקש לבקר במעמקים של מצוות ביכורים אבל כפי שהקדמתי בהקדמה ראשונה אתחיל במרחקים תוך כדי הצגת שאלה לציבור הנכון היושב כאן. גם דרך זו של הצגת שאלה לקהל השומעים היא סוד שלי, וזה טוב חוץ ממה שזה מעורר את אלה שכבר נרדמו, זאת גם הזדמנות להעלות על הבמה את כשרון הדיבור שלכם למרות שבעצם רק אני מדבר, ובכן הנה השאלה: "מי היה הראשון בהיסטוריה העולמית שהביא ביכורים?"

התשובה לחידה נמצאת בחומש הפתוח לפני הוא חומש בראשית ודוקא בפרשת בראשית נמצאת התורה על כך ש"והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את ה'" " זה מעניין עד מאד. חוה אמנו מספרת לנו שהיא "קנתה איש"! אבל אם מישהו ישאל אותה היכן היא קנתה אותו היא לא תוכל להצביע על המכולת שם מכרו לה את בנה. גם לא ביריד שם מוכרים הכל. בכל מכל כל.

מותר לנו לחשוב שלמושג "לקנות" יש כמה משמעויות, מה שאנחנו מכירים זאת המשמעות השלישית והחיצונית, את זה כולם מכירים ובאמת חלק גדול מהחיים שלנו אנו עסוקים בקניות. המשמעות השנייה היא יותר פנימית והיא המשמעות של תיקון. גם תיקון הוא קנין. "הלוא הוא אביך קנך - כתוב על הקב"ה - הוא עשך ויכוננך". והשלישית היא יצירה. על הקב"ה כתוב שהוא קונה שמים וארץ, ובודאי המשמעות של זה היא שהוא יצר את השמים ואת הארץ.

חוה בודאי חושבת וגם מדברת על מה שהיא יצרה את הבן שלה והיא נתנה לו את השם קין לתת ביטוי למה שהיא עשתה. הקב"ה בסיפור שלה הוא שותף אבל הוא לא העיקר. היא כאילו אומרת: תראו מה הצלחתי לייצר! יצרתי איש!

קרוב לומר שקין נולד בעודם בגן עדן והוא מילא שמחה את לבה של אמו. בן ראשון תמיד ממלא שמחה. הבל לעומת זאת לא ברור היכן הוא נולד, יש בזה חילוקי דעות, אולי בגן עדן כתאומו הקטן של קין או אולי כבר אחרי

הגירוש משם. אבל השם שהיא נתנה לו מביע אכזבה. אולי הוא גרם לה דאגה, היא צריכה להאכיל עוד פה. השם הבל הוא ממש ההיפך של קנין. אין דרכם של בני אדם לקנות הבל. הבל אומר לנו שאין כאן דבר שווה ערך. חוה אמנו אפילו לא טורחת להסביר למה היא קראה לו בשם זה! הוא פשוט כלום לא. (הבל - לפי הרב הירש - קרוב לחבל ח"ת ובי"ת פתוחות!) אתמול היא היתה מאושרת. כל קניה ממלאת את לב האשה שמחה וגאוה. היום אין קול ענות שמחה, אין קול בכלל, אבל מה שהתורה כותבת מיד ובאותו פסוק המספר על לידת הבל הוא על העיסוק שהם בחרו לעצמם. סוף כל סוף צריך להיות עסוקים במשהו. כותבת התורה הק' "ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה"

הרב הירש מקדיש הרבה מחשבה לעיסוק שהם בחרו לעצמם. הוא גם שם לב שהתורה הקדימה את עיסוקו של הבל לעיסוקו של קין למרות שקין היה הבכור, כנראה - כך סבור הרב הירש, הנה הבל בחר לעצמו עיסוק לא מקובל ולא פופולרי. העיסוק הטבעי בעולם היה - אדמה. היא המפרנסת את האדם ישירות ומשמשת לו למאכל. היא גם יצירה שלו. הוא לוקח כמעט אין והופך אותו לישי. בו בזמן שרעיית צאן אינה כזאת. האדם לא יצר את הצאן והוא רק מטפל בו ושומר עליו. כאמור עיסוק לא פופולרי.

אבל הטיפול בצאן מפתח ברועה רגשות אנושיים והשתתפות בצער הבריות. ועוד שהרועה לא נחשף לסכנת הפרזה בערך עצמו, ולכן דווקא לכן היו אבותינו אברהם ויצחק ויעקב וכן משה רבינו וגם דוד המלך רועי צאן! דווקא מצרים שטיפחה את הגאווה היצריתית תיעבה את רועי הצאן כנראה שהבל ההביל את מה שקין העריץ. הרכושנות לא היתה במרכז מעייניו. הוא יכל לומר כמו שלמה המלך הבל הבלים הכל הבל! הוא אהב את השקט ואת האפשרות להקדיש זמן למחשבות ולא להיות עבד לעבודתו! נשים לב שהתורה כתבה על קין שהוא היה עובד אדמה. אבל המילה עובד כתובה בלי וא"ו ואפשר לקרוא שהוא היה עבד לאדמתו. (ראה בפירושו של הרב הירש ז"ל המרחיב את הדיבור בנושא זה.)

אבל כל זה הוא הקדמה לשיעור והיא שייכת למה שהזכרנו בתחילת השיעור שזה קשור במה שאני אוהב הקדמות. השיעור צריך להתחיל והוא יתחיל עתה!

ב.

איך הגענו לסיפור של קין והבל? נכון. בגלל שחיפשנו מי היה הראשון בעולם שהביא ביכורים! הבל! אבל למה הוא עשה כך? עדיין לא היו בעולם כהנים שהיה צורך לכלכל אותם. זה אפילו לא היה בגדר מצוה שאלוקים ציוה לעשות אותה. כשאנחנו נקרא את הפסוקים המגלים את העניין הזה יתברר לנו שזה נעשה כאילו בדיעבד וכלי מחשבה שקדמה לה. התורה מספרת כך: "ויהי מקץ ימים, - לא ברור כמה ימים עברו אבל נדמה למוסר השיעור שמדובר על שנתיים. שנתיים של התעסקות. קין באדמתו והבל בצאנו. - ויבא קין מפרי האדמה מנחה לה'."

למה קין הביא מנחה לה'? למה רק הוא חשב להביא מנחה לה'? שאלות אלו הן חשובות להמשך השיעור. הרב הירש חושב שהסתיימה תקופה של עבודה והתברר שהיא היתה מוצלחת. ברכת ה' הורגשה באדמתו של קין וגם במקוהו של הבל. הגיעה השעה להקריב קרבן תודה. קרבן זה בא בנדבה. לא אלוקים חייב קין לעשות כך אלא הוא חייב את עצמו. זאת מחשבה יפה. זאת מחשבה של בכור במשפחה וקין שהיה הבכור היה אמור להביא את המנחה בשם שניהם. אבל כאן קרה משהו שעורר את הבל לא להסתפק במנחה של קין אלא להביא גם הוא. התורה מציינת את זה בכותבה (בפסוק ד') "והבל הביא גם ה' ו א". ולמה? או בגלל שקין לא התכוון להוציא את הבל במנחה, או שבעיני הבל לא מצא חן מנחת קין! הרב הירש מביא את שני האפשרויות אבל נוטה למחשבה השנייה ממה שנראה מהפסוקים עצמם.

נחזור לפסוק ג'. "ויבא קין מפרי האדמה" מציין רש"י מן הגרוע! כאילו שקין עשה סלקציה בפירות שגדלו בשדהו. את הטוב ביותר הוא הועיד ליצוא. את זה נשלח לאמריקה ונקבל עבור זה דולרים. זה סוג א'. סוג ב' נשאר למשפחה שלנו. הם לא אמריקאים אבל הם בני אדם. ומה לעשות עם הפסולת? אותה נשלח לבית ה'!

יש הגיון במחשבה זאת. הקב"ה לא אוכל בין כך את המנחה. המנחה היא רק מחווה של כבוד. אפשר להסתפק מינימום. מינימום כמותי וגם מינימום איכותי! מעשה זה שמעיד על בעליו שהוא בעצם פחדן המפחד מזעם הקל-ומחפש דרך לפייס אותו ולכן מביא לו משהו, או גם יקדיש לו זמן שבין כך הוא זמן אבוד שאין מה לעשות בו. מעשה זה לא מצא חן בעיני הבל - כך חושב הרב הירש שהיום בשיעור זה אנחנו סמוכים אל שולחנו - ומחשבה זאת גורמת להבל לצאת מהמשבצת של הבן הצעיר במשפחה, לנקוט יזמה

עיון הפרשה המשך מעמוד 4

משל עצמו ולהביא "גם הוא".

אבל מדגישה התורה שהבל הביא "מבכורות צאנו ומחלביהן!" כלומר את הטוב ביותר. את מה שנפש האדם מתחברת אליו ואוהבת אותו יותר מכל את זה הוא הביא. שמעתי פעם מאדם חכם שאמר לי "כשאתה מקבל אורח שאתה אוהב אותו תן לו פרוסה מעוגת הפרג הטריה שרק עתה יצאה מהתנור ושאתה אוהבה יותר מכל העוגות ואל תתן לו את העוגה המונחת במקרה שלך כבר שבועיים והיא קרובה לסוף ימיה!"

המחשבה הזאת שהבל בעצמו הגה אותה היא היסוד של מצות ביכורים שהתורה מדברת עליה בפרשה של היום. "ולקחת מראשית פרי האדמה". הפרי הראשון שכל כך התחברת אליו ורצית לשים אותו בויטרינה שלך ולשומרו כמו את צלוחית המן, אותו תקח, תשים בטנא, תלך אתו אל המקום אשר יבחר ה' כלומר המקום הטוב ביותר ושם תאמר לפני ה' "דע לך שאני לא כפוי טובה!" (רש"י בתחילת הפרשה)

בנראה - וכך סבור הרב הירש - מחשבה זאת מתאימה לרועי צאן. הם צמודים לחיים שהקב"ה ברא ולא צמודים למעשה ידיהם! אמרנו לפני שורות אחדות שמאחורי המעשה של קין הסתתר פחד מאלוקים אבל זה רק חצי מההסבר להתנהגות שלו, החצי השני היא גאוה. ראו גידולים שגדלתי! זאת הויטרינה של קין. אותה הוא לא יביא לה' אלא ישמור אותה לעצמו. את העגבניה היפה הזאת אני גידלתי, אני, ולקדוש ברוך הוא אשלח את

הפסולת, את מה שמיותר. אי אפשר לשלוח אותה לאמריקה ואפילו להביא אותה הביתה זה לא מכובד, את זה אשלח לבית המקדש.

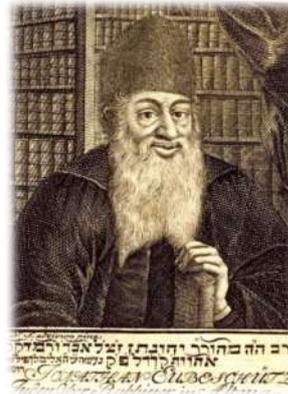
זאת תוצאה ישירה של מחשבת הקנין. קניתי אומרת חוה וכנראה בגאוה. נכון שה' עזר לי, הוא שותף מלא ואני חייבת לו תודה על זה, אבל אני עשיתי! האבות הק' שכל כך ברחו מגאוה כזאת העדיפו את העיסוק של רעיית הצאן והטיפול בהם. הם יצורים חיים. לכל אחד יש את הפעיה המיוחדת לו ואת ההרגשות שלו. כאשר הדמיון השתלט עלי אני מנסה

לחשוב שגם העיסוק בתלמידים ובאנשי קהילה וטיפוחם הוא רעיית צאן. סיפר לי פעם ידיד שעסק בחינוך צעירים פעם אחת הוא בא אל רבו וסח לפניו שהוא לא מצליח להרדם בלילה כי הוא חושב על תלמיד מסוים שאולי היה מן הצורך לטפל בו קצת אחרת, ענה לו רבו בחריפות: "אתה אפיקורס!" ולמה? כי אתה חושב שהתלמיד שכן הצליח את זה אתה עשית! זאת אפיקורסות. זאת גאוה! אתה תעשה את שלך ואחר כך תלך לישון במנוחה. ענווה פוסעת לדרכה כשלצדה מהלכת מנוחת הנפש. "עשינו את שלנו - יאמר רש"י באחד מעיקולי הפרשה - ריבונו של עולם אף אתה עשה את שלך." ואף אני - עבדכם הנאמן - אומר ברגע זה לעצמי. עשית את שלך - הגיע הזמן ללכת לתפילת שחרית!"

שבת שלום לכל המתפללים החשובים בבתי הכנסת בהר שמואל ולחברים המקשיבים לקולך די בכל אתר ואתר

מעשה שהיה...

רבי יהונתן אייבשיץ (כ"א אלול תקכ"ד)

רבי יהונתן אייבשיץ היה מגדולי חכמי ישראל בתקופת האחרונים, רב, מקובל ופוסק הלכה.

נולד בשנת ת"ן בערך בקראקא למשפחה מיוחסת לרבי נתן שפירא בעל "מגלה עמוקות" ולארי.

אביו, ר' נתן נטע שימש כרב בעיר אייבשיץ. לאחר פטירת אביו, התחנך בביתו של רבי מאיר אייזנשטט בעל "פנים מאירות" בעיר פרוסניץ.

בילדותו נודע כפיקח ובעל חריפות נדירה, וכן הצטיין בכשרון וזכרון מופלאים, ואגדות רבות נשורות סביב תקופת ילדותו. בשנות נעוריו השתלם בתורת הנגלה והנסתר, עד שהפך לאחד מגדולי החריפים והבקיאים בהן. בגיל 18 התקבל לכהן כרב קהילת יונבונצ'ו שבבוהמיה לאחר שלוש שנים עבר לפראג ולאחר מכן להמבורג, שם ייסד ישיבה גדולה. בהמשך שב לפראג, וגם שם קיים ישיבה, ונחשב לגדול חכמי העיר לצד רב העיר הרב דוד אופנהיים. ר' יהונתן היה פעיל בחיי הציבור, נפגש עם שרים ואנשי דת נוצרים וניהל איתם ויכוחים חריפים על מנת להוכיח את צדקת היהדות ולהפחית את שנאת היהודים בקרב הכנסייה. בזכותו, הותרה מחדש הדפסת התלמוד והפצתו, לאחר שנאסרה על ידי האפיפיור. פעמים רבות ניצל את קשריו עם השלטונות על מנת לבטל גזרות שונות שניחתו על הקהילה היהודית.

בשנת תק"א נבחר לכהן כרב במיץ שבצרפת, גם שם ייסד ישיבה, אולם בה למדו מעט תלמידים בשל הריחוק ממרכזי התורה בפולין. בשבתו במיץ עשה רבות לעזור ליהודי מהרין ובוהמן שגורשו בגזירת האפיפיור. שמו התפשט ברחבי העולם היהודי באירופה כמקובל ובעל מופתים ורבים נהרו אליו לקבלת ברכה. רבי יהונתן נהג לתת לפונים אליו קמיעות שכתב בעצמו. בשנת תק"י נבחר לכהן כרב קהילת אה"ו (קהילה מאוחדת של הערים אלטונה, המבורג וונדסבק בגרמניה), שם ישב עד פטירתו.

באותן שנים ישב באלטונה רבי יעקב מעמדין (היעב"ץ), בנו של החכם צבי, ושימש כרבה של אלטונה בלבד (ולא של הקהילה המאוחדת). בואו של ר'

יהונתן לכהן כרב לצדו עוררה התנגדות, אע"פ שר' יהונתן כבדו מאד והיה נוטל ממנו רשות לדרוש.

באותה תקופה התחוללה באיזור מגיפה שפגעה בעיקר ביולדות, שגרמה לכך שנשים פחדו ללדת. מכיוון שר' יהונתן נודע ככותב קמיעות, התבקש לכתוב קמיעות לנשים היולדות. אחד ממתנגדיו פתח את הקמיעות, והתעורר חשד שהקמיע קשור למשיח השקר שבתאי צבי. כשהראו קמיע זה ליעב"ץ, הוא הכריז כי ר' יהונתן הוא ממאמיניו של שבתאי צבי, ומחלוקת זו התפשטה במהרה בחרבי אירופה. וקרעה את יהדות אירופה לשני מחנות - תמוכי ר' יהונתן ותומכי היעב"ץ. המחנות הללו היו מפולגים ומסוכסכים זה עם זה, ונגרמו כתוצאה מכך חילול השם גדול וירידת כבוד התורה.

מנגד להתקפות כנגדו, פרנסי קהילת אלטונא כעסו על היעב"ץ שעורר את הפולמוס, אסרו עליו להתפלל בבית המדרש, החרימו אותו ודרשו שיעזוב את העיר. היעב"ץ "גייס" שלושה חכמים גדולים - רבי יעקב יהושע פלק (בעל פני יהושע), ר' שמואל הילמן ממיץ ור' אריה לייב מאמסטרדם.

ארבעתם דרשו מר' יהונתן להתייצב בפניהם לביורו צדקתו. ר' יהונתן, שרצה להוכיח כי אינו קשור לשבתאות, כינס את כל עדתו בבית מדרשו, הכריז חרם על כל מאמיני שבתאי צבי ונשבע בשבועה חמורה מול ארון הקודש כי אין בו שמץ של שבתאות. מנגד, מתנגדיו החלו לפרסם קמיעות נוספים הרומזים, לטענתם, לשייכותו של ר' יהונתן לשבתאות. ר' יהונתן טען כי אותם המקומות בהם רמז לכאורה לשבתאות, כוונתו היתה לצירופים מן הקבלה. הוא שלח את הסבריו לשני מקובלים, ר' שמואל עסינג ממינסטר ור' אליהו אליאנוב, הום הסכימו לדבריו כי צירופים אלה מקורם ברזי הקבלה.

היעב"ץ נאלץ לעזוב את אלטונה, והתגורר בבית גיסו באמסטרדם, משם המשיך במאבקו בר' יהונתן. פולמוס זה התפשט בכל רחבי אירופה, ואפילו נוצרים החוו בה את דעותיהם. המחלוקת החריפה והגיעה עד לכדי הלשנות ומעשי נבלה מקרב שני המחנות. מרבית רבני אירופה עמדו לצדו של ר' יהונתן, ואף ועד ארבע ארצות הכריע בשנת תקי"ד לטובתו והורה לשרוף את כתבי הפלסתר כנגדו. כמו כן, רבני ליטא התכנסו בעיר מיר והחרימו את מי שיוציא שם רע על ר' יהונתן.

בשנת תקט"ו הוציא ר' יהונתן קונטרס "לוחות עדות" ובו מכתבי הרבנים שתמכו בו, תוך התנצלות וחלוקת כבוד למתנגדיו וליעב"ץ.

בסופו של דבר, התקבל ר' יהונתן בעם ישראל כולו, והמחלוקת שככה.

תורה ומלאכה במשנת הרמב"ם

הנה בעיקר העיסוק בתורה ודרך ארץ ידוע דברי חז"ל בכמה מקומות כמו שאמרו במסכת אבות (פרק ב' משנה ב') "רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר: יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון וכל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון" והוסיף שם הרמב"ם בפירושו המשני: "סופו שהוא מלסטם את הבריות!" כמבואר במשנה וגמרא מסכת קידושין (דף ל"ט). שחייב אדם ללמד את בנו אומנות שאלמלא כן, הוא גודל ומלסטם את הבריות. וכן אמרו, "אם אין קמח אין תורה" (אבות פרק ג' משנה י"ז) ועוד אמרו אהוב את המלאכה ושנא את הרבנות. וע"ע בגמ' מסכת ברכות (דף ל"ה. ועוד) ואנו כאן נעמוד על דעתו של הרמב"ם בלבד. שרבים חשבו להסביר בדבריו שדעתו נגד אלו שעוסקים בתורה בלבד, ולא עוסקים במלאכה. ובשוורות אלו ננסה לעמוד על דבריו בלבד.

והנה עיקר דברי הרמב"ם בענין זה, מה שפסק בהלכות תלמוד תורה (פרק ג' הלכה י') כל המשים על לבו שיעסוק בתורה, ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה, הרי זה חילל את ה' וזוה את התורה וכבה מאור הדת, וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מהעולם הבא. לפי שאסור להנות בדברי תורה בעולם הזה.

דברי הרמב"ם הללו צריכים תלמוד יתר, מכיון שבהלכות שכתב הרמב"ם קודם רואים את ההדגשה של הרמב"ם ללימוד תורה, וכן המיעוט בדרך ארץ. ולפי זה צריך ביאור כיצד יעשה אדם ויעסוק בתורה, אם מוטל עליו לדאוג לפרנסתו. ועל דברי הרמב"ם הללו קמו הרבה פירושים וחידושים, ואנו ננסה קודם לבארם על פי דרך הפשט ודברי הרמב"ם ממקומות אחרים.

ובהלכות תלמוד תורה (שם פרק א' הלכה ט') כתב הרמב"ם גדולי חכמי ישראל היה מהם חוטבי עצים, ומהם שואבי מים, ומהם סומיין, ואף על פי כן היו עוסקין בתורה ביום ובלילה. והם מכלל מעתיקי שמועה איש מפי איש מפי משה רבנו. ע"כ. בהלכה זו רוצה הר"מ לבאר כי על אף שבהלכה הקודמת כתב, שכל איש מישראל חייב לעסוק בתורה בין ביום ובין בלילה. וא"ת כיצד יעסוק בתורה והרי הוא עסוק במלאכתו, וכגון חוטבי עצים ושואבי מים שמלאכה זו מתמשכת זמן רב, (וכן של פשוטי עם) וכיצד יעסוק בתורה. לכך מבאר הר"מ שהיו מרבתינו שהיו חוטבי עצים ושואבי מים, והיו עוסקים בתורה כמו הלל (הובא בפרוש המשניות להרמב"ם אבות פרק ד' משנה ה') ורב הונא (מסכת כתובות דף ק"ה). ועוד תנאים ואמוראים. לפיכך אפילו אדם טרוד במלאכתו צריך שיעסוק בתורה.

מאיךך (שם בהלכה י"ב) מתייחס הר"מ למה שאמרו חז"ל, לעולם שלישי אדם תלמודו שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בתלמוד. וכתב "כיצד היה בעל אומנות והיה עוסק במלאכה שלוש שעות ביום" וכו'. מתבאר מדבריו, שתבנית של איש ישראל הוא, מי שעוסק למלאכתו מעט, ושאר זמנו משליש לימודו. ומשמע מדבריו שאם יש לו מנין להתפרנס, הרי זה אינו צריך לעסוק במלאכה או פרנסה. שהרי כתב "היה בעל אומנות ועוסק במלאכה" ומתבאר מדבריו שדוקא אם הוא בעל מלאכה, אבל אין חיוב שיהא כן. שהרי אם יש לו מנין להתפרנס, מדוע יעסוק במלאכה. (ואע"פ שאפשר לפרש איפכא בדבריו, ומה שהביא הר"מ מתכוון לאדם שעובד וכו' ואין עוד מלבדו. אבל הלשון הפשוטה מורה כהפירוש למעלה.)

ולפי זה בא הרמב"ם בהלכה שלפנינו וכתב "כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה" וכו'. וכוונתו לומר שאם בעיקר לימודו חושב, שבגלל תורתו שלומד יפרנסוהו אחרים, זהו הפגם הגדול בלימוד תורתו. וזה שאמר "כל המשים על לבו", והכוונה שבמחשבתו ללמוד תורה ויפרנסוהו אחרים, וזהו עיקר העון של חילל את ה' וביזה את התורה. שהבריות אין דעתן סובלת מי שהוא מפיל את צרכיו על הציבור, וכ"ש זה שלומד תורה שהבריות מצפין ממנו שיהא לו דרך ארץ והבריות מצפין ממנו שיהא מורם מעם בהתנהגותו ודרכיו.

ובפירושו המשניות (שם) ביאר הרמב"ם ביתר שאת, שלא מצינו לא בתורה ולא בדברי חכמים דבר שיאמת את הענין שצריך שיעזרו לתלמידים והאנשים המתעסקים בתורה ותורתן אומנותן. ומסקנתו ברורה שרק אם הוא זקן או בעל מום ואינו יכול להתפרנס, יכול לקחת מאחרים. אבל הלומד תורה צריך שישים במחשבתו דרך שיתפרנס בה, ולא יטיל עצמו על אחרים.

ודברי הר"מ נאמרו אחר שכבר פרט את המחוייבות של כל איש ישראל ללמוד תורה. בין עשיר בין עני. וכן שלא יסיח דעתו לדברים אחרים, ופת במלח תאכל. רק עיקר דעתו של הרמב"ם שלא ישתמש אדם בתורה שלו ע"מ להתפרנס ממנה כל זמן שיכול להתפרנס בכוחות עצמו.

ובעיקר דברי הרמב"ם נראה שרוב גדולי הדורות התייחסו אליו כפשוטם, כמבואר בשו"ת התשב"ץ (ח"א סימן קמ"ב עד קמ"ח) ובפירושו למסכת אבות) ושם כתב לסתור דברי הרמב"ם, והביא ראיות רבות לדבריו. וכן תמצא בכל דברי גדולי האחרונים, ובראשם מרן הכסף משנה (על הרמב"ם ובבית יוסף ליו"ד סימן רמ"ו) והרמ"א (יו"ד סימן רמ"ו סעיף כ"א) שכתבו לצדד לעוסקים בתורה בלי דרך ארץ.

ולעצם דברי הרמב"ם שאינם כפשוטם, כבר גילה דעתו בנו רבי אברהם בתשובה תשובה. שכתב לבאר דברי אביו, ושם מציין שכל דבריו היו נגד אלו שהיו מנצלים את מעמדם בתורה, והיו נוטלים כסף מהקהל, וכו'. (בספר תשובות רבי אברהם בן הרמב"ם, אינו לפני כעת.)

ואדרבא כיום מאוד אינו מצוי לבן תורה לשבת ולעסוק בתורה בעיון ועמל, ולהקדיש עצמו לתורה, אם עוסק במלאכה אחרת. וראוי לאדם שרוצה להקדיש נפשו ועצמו לתורה, שלא יעסוק במלאכה, או שיעסוק בדבר שיודע שלא יפנה לבו אליו. וכ"כ תמצא, בדברי הפוסקים מאחרוני זמנינו, והדבר פשוט וברור.

"ואמרת שיעיקר סיבת הדבר, שאנו מרחיקים בעצמנו את הקב"ה מאיתנו. הוא ציוה לנו והתקדישתם והייתם קדושים, ואמרו חז"ל כל המקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה מעט מקדשין אותו הרבה, בעולם הזה מקדשין אותו לעולם הבא, וכתוב אחר אומר כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך וגו', (והמאמר להצילך כולל הרבה ענינים, להצילך מן החרב מן הרעב מן השבי ומן הביזה), והיה מחניך קדוש, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, הרי ביאר לנו הכתוב מפורש, שכאשר נהיה קדושים הוא מתהלך בינינו להצילנו מכל רע, אבל אם יראה בנו ערות דבר הוא שב מאחרינו, וממילא

יחולו עלינו כל הסיבות ח"ו" (החפץ חיים - מכתבים ומאמרים)

חזו בני חביבי

מזל טוב ושמחה גדולה בשמחת הבר מצווה לבנם של הר' רפאל רוזיליו ורעיתו הי"ו

מזל טוב ושמחה גדולה בברית יצחק, ובברית, לבנם של הר' שלומי אטיאס ורעיתו הי"ו

אבי הספר

המספרה תהיה פתוחה בערב ראש השנה יום ראשון כ"ט אלול (29.9.2019)
מספר המקומות מוגבל
צריך לקבוע תור מראש
אבי: 0548498877

שיעורי תורה

שיעור באור החיים הקדוש
תהילים ושיעור לנשים
קבלת שבת לבנות
מתמידים לבנים
בתיה לבנות
תהלים לבנים - תהלים לבנות - שיעורים בהלכה - שיעורים בגמרא - שיעור דף יומי מפורסם בבתי הכנסת

שירותי דת וגמילות חסד

לתיאום בענין טהרה:
שאלות בהלכה וטהרה:
שאלות בהלכה וטהרה:
דיני תורה בדיני ממונות ושכנים:
גמ"ח תרופות:
גמ"ח רדיאטורים לחימום:
מיץ ענבים:
כרית של ברית:
גמ"ח בלוני גז:
גמ"ח מזוזות:

הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - אברהם ג'יאן
הצלה, עזרה ראשונה, זמינים 24 שעות ביממה - חיים בלך
גמ"ח פלטות לשבת - משפחת פרלמן:
גמ"ח עריסה לתינוק לחודשים ראשונים:

גמ"ח טיטולים ומטרנה לע"ג איל בן זהבה ז"ל, ולרפואת טוהר בת שני שרה
אנילציה ואדים, לע"ג שמעון בן לאה
אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
אחות מוסמכת לשעת הצורך בשבת (פציעות זריקות וכו'):
גמ"ח כיסאות שולחנות ומזרנים וגמ"ח פלאטה של שבת:
גמ"ח כיסאות שולחנות, כסאות ג' טפחים, סירים גדולים:
גמ"ח כיסאות שולחנות מפות שולחן וכלי הגשה:
גמ"ח מוצצים ובקבוקים:

גמ"ח להמסת אבנים בכליות, החזרת פרקים למקום, וקיבוע:
מקרן, אנילציה, משאבת חלב (דינ) חשמלי לע"ג אסתר בת ג'יה
איסוף וחלוקת מזון למשפחות:
גמ"ח מכשיר ניווט ווייז WAZE:

ע"י הרב חיים ביטון הי"ו רחוב ברקת 15 כל מוצ"ש
אצל משפחת ירושלמי רחוב לשם 12 בשעה 16:15
בזמן הדלקת נרות אצל משפחת ר' דוד ירושלמי הי"ו, רחוב נופך 9, ממתקים והפתעות!
כל ערב עם הרב יעקב דרשן הי"ו בבית הכנסת הספרדי ממתקים והפתעות ונחת אמית!
בבית הכנסת החסידי בשעה 15:30 על ידי משפחת קוהלי הי"ו לבנות עד כיתה ח'
מפורסם בבתי הכנסת

אילנה טל: 052-7111480

הרב דוד שרעבי טל: 054-2002882

הרב יוסף שטירמן טל: 02-5715176

הרב עמנואל אפרגן טל: 058-7188158

גב' שולה ויטנשטיין טל: 054-8441374

הרב מרדכי ויטנשטיין טל: 054-8441374

משפחת בן ישי טל: 054-8402564

משפחת נחמני טל: 050-5245392

משפחת דוד שילמן רח' ברקת טל: 0525712663

משפחת קוהלי אבני החושן 106 טל: 0527659122

אחלמה 10 טל: 0502616377

אחלמה 11 טל: 0587668000

רח' אודם 18 טל: 0584226225

ר' שלמה ברוגר: 0547857575

על ידי משפחת יצמן רחוב ברקת 4 טל: 050-6401440

משפחת בן סימון, טל: 0257110091 0504168728

גב' מטטוב: רח' אודם 16

גב' רינה:

הרב איתמר שעיה טל: 052-6161696

אביאל ירושלמי 0504116009

הרב חיים דדש טל: 02-5711480

משפחת אלקיים טל: 02-5715028

הרב משה קליין טל: 052-3466778

משפחת שרעבי טל: 054-8002882

גב' קרוליין שרעבי טל: 054-6535441

הר' אלעזר לוי טל: 0548590029

HARSHMUEL.COM TASHMAN.NET

sharabymail@gmail.com

TEL: 0542002882